

HR-yksikön ja perusturvan lausunto lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden palkkaratkaisua koskeviin oikaisuvaatimuksiin

HR-yksikkö ja perusturva lausuvat seuraavasti kaupunginhallituksen päätökseen 13.6.2022 § 424 kohdistettuja oikaisuvaatimuksia koskien. Samansisältöisen oikaisuvaatimuksen ovat tehneet [REDACTED]

Oikaisuvaatimukset tulee jättää tutkimatta

Ensisijaisesti kaupunginhallituksen tulee jättää oikaisuvaatimukset tutkimatta kuntalain 136 §:n perusteella, koska päätös, johon oikaisua haetaan, koskee vain asian valmistelua. Oikaisuvaatimuksen voi tehdä vain kunnan viranomaisen lopullisesta päätöksestä, jolla on tosiasiallisia oikeusvaikutuksia.

Asiasta ei ole tämän lausunnon kirjoitushetkellä tehty vielä toimivaltaisen viranomaisen päätöstä, koska pöytäkirja paikallisneuvottelusta, jossa sosiaalityöntekijöiden hinnoittelutaulukoita 02SOS030 ja 02SOS04A sovittiin muutettavan, on kesälomakauden vuoksi vielä allekirjoittamatta. Kyseinen paikallisneuvottelu, jossa henkilöstöä edustivat JUKOn, JHL:n, Jytyn, Tehyn ja SuPerin pääluottamusmiehet, päättyi yksimielisenä. Hinnoittelutaulukoiden muuttamisessa ja tehtäväkohtaisten palkkojen tarkistamisessa toimivaltaa käyttää konsernipalvelut-esikuntayksikön toimintasäännön 21 §:n nojalla henkilöstöjohtaja.

Toissijaisesti oikaisuvaatimukset tulee jättää tutkimatta sillä perusteella, että virka- ja työehtosopimuksen tulkintaa koskevat erimielisyydet kuuluu ratkaista neuvotteluteitse tai viime kädessä työtuomioistuimessa (laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta 304/2003, 50 §).

Viimesijaisesti vähintään [REDACTED] oikaisuvaatimukset tulee joka tapauksessa jättää tutkimatta. Kuntalain 137.1 §:ssä säädetään, että oikaisuvaatimuksen ja kunnallisvalituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen. Kukaan oikaisuvaatimuksen tehneistä ei ole päätöksen asianosainen, koska suunnitellulla palkkaratkaisulla ei ole vaikutusta heidän palkkaansa. HR-yksikön käytettävissä olevien tietojen mukaan [REDACTED]

suhteessa muihin, aiemmin samassa hinnoittelukorissa toimineisiin sosiaalityöntekijöihin, jotka työskentelevät muun muassa lapsiperheiden palveluissa ja sosiaalipäivystyksessä.

Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiltä vaadittu osaaminen poikkeaa merkittävästi muista hinnoittelutaulukoiden sosiaalityöntekijöistä. Ensinnäkin lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden tulee tuntea syvällisellä tasolla lastensuojelulaki ja muu, toimintaa ohjaava lainsäädäntö kehityspsykologisen osaamisen ja palveluverkon tuntemuksen lisäksi. Juridis-hallinnollisen osaamisvaatimuksen laajuutta kuvaa se, että lapsen asioista vastaaville sosiaalityöntekijöille on säädetty yli 30 virkatehtävää suoraan lailla. Lisäksi lastensuojelulain päivitystahti viimeisen 10 vuoden aikana on ollut nopeaa, joten lastensuojelun sosiaalityöntekijöiltä vaaditaan jatkuvaa oman osaamisen kehittämistä. Muilla sosiaalityöntekijöillä juridisen osaamisen vaatimus ei ole yhtä laaja-alainen, eikä lainsäädännön päivitystahti muun sosiaalialan lainsäädännön kohdalla ole ollut yhtä nopeaa.

Toiseksi lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden työssä korostuu eettinen osaaminen, sillä lastensuojelun sosiaalityöntekijän merkitys lapsen oikeuksien puolustajana on erittäin keskeinen ja päätöksenteossa joudutaan punnitsemaan useita samanaikaisia oikeuksia. Muille sosiaalityöntekijöille laki ei säädi kokonaisvastuuta lapsen oikeudesta tasapainoiseen kehitykseen ja hyvinvointiin. Kolmanneksi lastensuojelussa on käytössä systeeminen toimintamalli. Kaikkien siellä toimivien viranhaltijoiden edellytetään käyvän tähän pätevöittävä koulutus ja sitoutuvan pitkäjänteiseen työskentelyyn mallin mukaisesti. Vastaavaa koulutusvelvollisuutta ei ole muilla sosiaalityöntekijöillä.

Työn vaikutusten ja vastuun osalta lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden tekemillä ratkaisuilla on pitkäkantoisia vaikutuksia yksilön elämään ja kehitykseen. Lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä on kokonaisvastuu lasten oikeudesta tasapainoiseen kehitykseen ja hyvinvointiin ja hänen tulee tarkkaan punnita lapsen oikeudet kaikissa toimissaan. Tahdonvastaisia, pitkäkestoisia päätöksiä, kuten huostaanottoja, eivät valmisteleva päätettäväksi kuin lastensuojelun sosiaalityöntekijät. Päätösten kustannusvaikutukset ovat lisäksi merkittävästi suuremmat kuin muiden sosiaalityöntekijöiden päätösten. Esimerkiksi laitossijoituksen kustannus on noin 150 000 euroa vuodessa per lapsi. Lisäksi lastensuojelun viimesijaisuus on työn vaatavuutta lisäävä tekijä.

Yhteistyötaitojen suhteen työn voidaan sanoa olevan kuntatyön vaativimpia, sillä se sisältää erittäin haastavia vuorovaikutustilanteita. Lastensuojelun sosiaalityöntekijän tulee pystyä luomaan luottamuksellinen, pitkäkestoinen ja vastavuoroinen asiakassuhde lapsen ja hänen perheensä kanssa säilyttäen samalla riittävä etäisyys tilanteeseen. Oman vuorovaikutuksen sopeuttaminen lapsen kehitystason mukaan

edellyttää sekä erittäin vahvaa vuorovaikutusosaamista että kehitys-, kriisi- ja traumapsykologisen osaamisen soveltamista. Erityisesti lapsen kuuleminen ja tämän mielipiteen selvittäminen ikätason mukaisesti häntä koskevia päätöksiä tehtäessä edellyttää erittäin vahvaa vuorovaikutusosaamista. Yhteistyötaitoja vaaditaan myös yhteistyökumppaneiden kanssa asioidessa, sillä lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä on vastuu suojella lapsen oikeuksia (esim. oikeus tiettyyn palveluun) suhteessa heihin. Tämä edellyttää vahvoja neuvottelutaitoja. Yhteistyötaitovaatimus on muissakin sosiaalityön tehtävissä korkea, mutta lastensuojelun sosiaalityöntekijöillä sen voidaan katsoa olevan hinnoittelutaulukkoon kuuluvista tehtävistä korkein, pitkäkestoisten asiakassuhteiden ja päätösten herättämien voimakkaiden, negatiivisten tunnereaktioiden vuoksi.

Työolosuhteiden osalta lastensuojelun sosiaalityöntekijät joutuvat kohtaamaan työssään uhkatilanteita, joihin voi sisältyä fyysistä, psyykkistä tai muunlaista väkivaltaa tai sen uhkaa. Esimerkiksi sosiaalipäivystyksessä poliisi on säännöllinen yhteistyökumppani. Työn eettinen kuormitus on myös suurta ja sijaistraumatisoituminen riski on pitkien asiakassuhteiden vuoksi olemassa. Lisäksi tahdonvastaisten päätösten luonteen vuoksi päätöksistä tehdään runsaasti muistutuksia, kanteluita ja valituksia. Näihin liittyvien prosessien kuormittavuus on yksi työn vaatavuustekijä. Lastensuojelutyö henkilöityy vahvasti lapsen asioista vastaavaan sosiaalityöntekijään, mikäli altistaa hänet – ajoin julkisellekin – arvostetulle. Esimerkiksi sosiaalipäivystyksessä asiakkuudet ovat lyhytkestoisia, joten samanlaista henkilöitymistä ei tapahdu. Vastaavasti perhesosiaalityössä työskentely perustuu perheiden suostumukseen, jolloin tahdonvastaisia, voimakkaita negatiivisia tunnereaktiota aiheuttavia päätöksiä ei tehdä.

Yhteenvetona voidaan todeta, että kaavaillun palkkaratkaisun tavoitteena on ollut lisätä palkkausjärjestelmän kannustavuutta ja kilpailukykyä. Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden työn vaatavuus ylittää kuitenkin selkeästi muiden sosiaalityöntekijöiden työn vaatavuuden SOTE-sopimuksen kaikissa neljässä vaatavuuskriteerissä, joten palkkaratkaisu täyttää SOTE-sopimuksen 9 §:ssä asetetut perusteet tehtäväkohtaisen palkan erolle. Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden työn vaatavuustekijöitä on käsitelty laajemmin muun muassa hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi lastensuojelulain 13 b §:n muuttamisesta (HE 170/2021 vp) ja eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisussa koskien perhehoitoon sijoitettua lasta (EOAK/6965/2020).

vs. henkilöstöjohtaja, HR-yksikkö

toimialajohtaja, perusturva